

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง: การพัฒนาทักษะการคิดเชิงภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ผ่านกระบวนการทางภูมิศาสตร์ (Geographic Inquiry Process) ร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Place-based Learning) กรณีศึกษา: ภูมิลักษณะและที่มาของชื่อหมู่บ้านในท้องถิ่น

ผู้วิจัย: นางสาวดารัสกานต์ พิชะ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม

ปีการศึกษา: ๒/๒๕๖๘

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงภูมิศาสตร์ (การคิดเชื่อมโยง การแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์) ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน ๒) พัฒนาและประเมินทักษะการใช้เทคโนโลยีผ่านการสร้างสรรค์ชิ้นงานมัลติมีเดีย (คลิปวิดีโอสั้น) และ ๓) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓/๓ จำนวน ๓๘ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ๓ ชั่วโมงตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ (๕ ขั้นตอน), แบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงภูมิศาสตร์, แบบประเมินชิ้นงาน (Rubric Score) คลิปวิดีโอสั้น และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า:

๑. **ทักษะการคิดเชิงภูมิศาสตร์:** นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดเชื่อมโยง การแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ ๖.๗๗ ส่วนค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ ๑๓.๘๓ ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ ๔.๑๕ โดยซึ่งเป็นผลมาจากการตั้งคำถามสืบค้นความหมายของ "ชื่อหมู่บ้าน" ที่สัมพันธ์กับ "ภูมิลักษณะ" ในพื้นที่จริง

๒. **ทักษะเทคโนโลยีและคุณภาพชิ้นงาน:** คลิปวิดีโอสั้นของนักเรียนมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย ๔.๔๙ อยู่ในระดับ "ดีมาก" โดยรายการความคิดสร้างสรรค์และการออกแบบคลิปวิดีโอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ที่ ๔.๗๑ รายการเทคนิคการเล่าเรื่องและการตัดต่อคลิปวิดีโอ มีค่าเฉลี่ยลำดับที่ ๒ อยู่ที่ ๔.๖๘ แสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเล่าเรื่องท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจ: นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการทางภูมิศาสตร์ร่วมกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Place-based Learning) ในภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" ($x = ๔.๒๙$, S.D. = ๐.๘๘) โดยนักเรียนให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า "การรู้ว่าชื่อหมู่บ้านของตนเองมีความหมายซ่อนอยู่ ทำให้การเดินทางสำรวจพื้นที่จริงสนุกและมีความหมายมากกว่าการอ่านในหนังสือ นอกจากนี้ยังทำให้ได้รู้ที่มาของหมู่บ้านตนเองด้วย ทำให้รู้สึกรักและหวงแหนในท้องถิ่นที่ตนเองอยู่มากขึ้น อยากให้ครูทำกิจกรรมนี้กับรุ่นน้องต่อไปด้วย"